

Waarom maken we de kinderbijslag niet zo hoog dat we het ingewikkelde kindgebonden budget kunnen afschaffen?

Posted on 27 april 2024 by Eduard Bomhoff

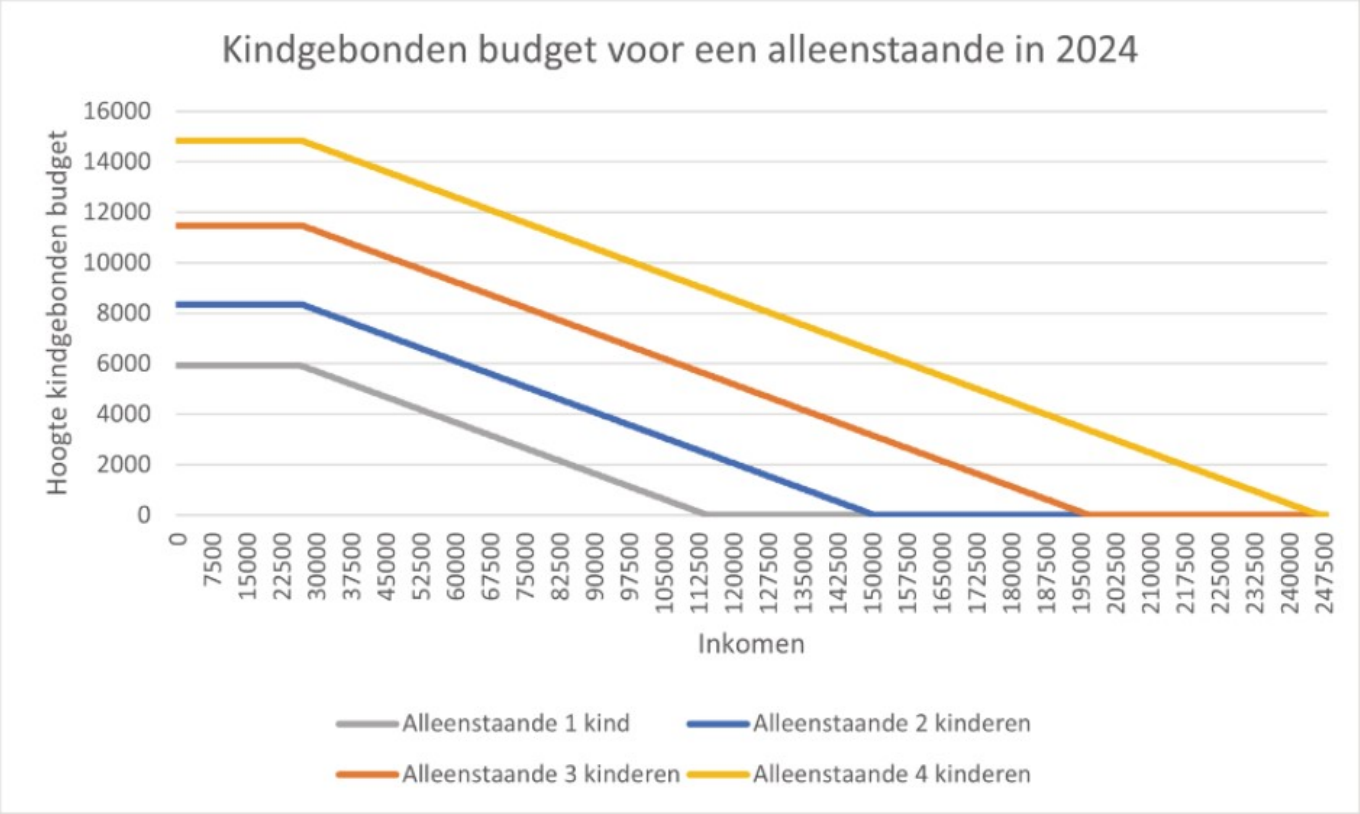
In Apeldoorn staan computers van de Belastingdienst, zo'n vijftig jaar geleden opgestart met de antieke softwaretalen Fortran en Cobol. Martin van Rooijen, KVP-staatssecretaris van Financiën in het kabinet-Den Uyl (1973-1977) en nu senator namens 50PLUS, kan er mooie anekdotes over vertellen. Hij viert binnenkort zijn 82ste verjaardag en werkt noest door als nestor van de Eerste Kamer, maar de meeste ambtenaren die de Belastingdienst toen voor het eerst automatiseerden, zijn al vertrokken naar een betere wereld. Nu zitten we vastgeketend. De Belastingdienst moet immers voor iedere toeslag een helling vaststellen waarmee die toeslag weer wordt afgebouwd als gezinnen meer gaan verdienen.

Een bizarre hellingshoek

Die hellingshoek ligt vaak vast op 6,75 procent. Vraag me niet waarom, dat is misschien vijftig jaar geleden zo besloten, en laat zich kennelijk niet meer veranderen, want de ambtenaren en hun ministers missen de politieke moed om over te schakelen op nieuwe systemen. Want stel je voor dat die overschakeling vanwege hoge kosten dan zelf ook weer een schandaal wordt.

De hellingshoek van 6,75 procent betekent dat zodra een huishouden 10.000 euro per jaar meer gaat verdienen, de toeslag daalt met 675 euro. Dat levert bizarre resultaten op met het zogenoemde kindgebonden budget (kgb), een van de acht (!) heffingskortingen en toeslagen voor huur, zorg en kinderen. Voor 2024 hebben de ambtenaren namelijk de hoogte van het kgb belangrijk verhoogd in een goedbedoelde maar onhandige actie tegen kinderarmoede. In de grafieken waarin het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de nieuwe toeslagen illustreert, is de top van de heuvel drie keer zo hoog als vroeger, maar de helling naar beneden is hetzelfde gebleven.

Dat is een onverwachte bonus voor de alleenstaande met twee kinderen die met een inkomen van ‘slechts’ 120.000 euro per jaar sinds januari 2024 bovenop de kinderbijslag ook nog 2000 euro netto extra krijgt (zie de grafiek). De ambtenaren schrijven zonder blozen: ‘Door de beleidsmatige verhogingen van de kindbedragen en de alleenstaande ouderkop [dat is de extra inkomensondersteuning voor alleenstaande ouders] is het kindgebonden budget (-) pas afgebouwd bij een inkomen van circa € 247.000 in 2024. (-) Ook gezinnen met middeninkomens hebben dus voordeel van het kindgebonden budget.’ Ja, noem het maar ‘middeninkomens’, zodat de minister er makkelijker reclame voor kan maken op de televisie.

Tot dit jaar kregen ouders met twee of meer kinderen via het kgb minder geld per 'extra' kind dan voor hun eerste kind. Nu is het bedrag voor elk kind identiek. Dat is nieuw. Waarom? In bijvoorbeeld Groot-Brittannië is het bedrag het hoogst voor het eerste kind, en krijgen tweede en volgende kinderen per kind twee derde van het bedrag voor het eerste kind. De regerende Conservatieven gaan de volgende Britse verkiezingen waarschijnlijk verliezen, maar Labour-leider Keir Starmer heeft al aangekondigd dit niet te willen veranderen. Het lijkt ook logischer dan de Nederlandse regeling.

Elementaire ontwerpfouten

Mijn voorstel: maak de kinderbijslag allereerst zo hoog dat we het ingewikkelde kgb niet meer nodig hebben. Dat is urgent want in dat kgb zitten sinds dit jaar drie elementaire ontwerpfouten. Eén: het loopt door tot boven de twee ton gezinsinkomen per jaar, dat is verspilling. Twee: kinderen nummer twee, drie en volgende ontvangen per kind evenveel als het eerste kind. Drie: de afbouw met die hellingshoek van 6,75 procent begint al bij 27.000 euro voor alleenstaanden of bij 36.000 euro voor paren (dat bedrag is dit jaar nota bene met 6000 euro verlaagd).

Die afbouw raakt precies de miljoenen gezinnen die al te maken hebben met andere toeslagen en belastingkortingen die ook zo'n afbouw hebben. Het resulteert in een idioot hoge belastingdruk waarbij mensen bijna alles weer verliezen wat ze extra verdienen bij een periodieke verhoging, door meer uren te werken, of door van baan te veranderen.

Houd daarom alle bedragen liever constant tot een inkomen van 75.000 euro, zodat de 'marginale druk' voor iedereen tot aan dat bedrag serieus lager wordt. Betaal dat deels door het tweede en derde kind minder te betalen dan het eerste kind en door vanaf 75.000 euro sneller af te toppen dan nu.

Snellere afbouw voor hogere inkomens

Nog een paar details: maak de kinderbijslag voor het eerste kind 300 euro per maand voor kleine kinderen en 400 euro per maand voor middelbare scholieren (drie keer zo hoog als nu). Geef per volgend kind 250 euro per maand voor kleine kinderen en 325 euro per maand voor middelbare scholieren. Zo wordt het kgb overbodig en kan het dus worden afgeschaft. Betaal dat deels met een snellere afbouw voor de hogere inkomens. Het is veiliger om het verminderen van de kinderbijslag pas te starten bij een inkomen van bijvoorbeeld 75.000 euro, maar dan wel sneller. Dat is gunstiger voor alle inkomens onder die grens. Dan is er geen hinderlijke interactie meer met de afbouw van de huurtoeslag en de zorgtoeslag. Verminder dan de betalingen alleen voor hogere inkomens.

Er is ook een meer robuust protocol voor die afbouw denkbaar. Als we het slimmere Britse systeem hier kopiëren, dan stuurt de Belastingdienst aan iedereen met een inkomen hoger dan 120.000 euro een brief met de vraag of de geadresseerde misschien voor het gemak liever wil afzien van kinderbijslag om zo een terugbetaling achteraf te voorkomen. Bij een inkomen hoger dan 75.000 euro moet de belastingplichtige die kinderbijslag ontvangt voor elke duizend euro inkomsten bóven die 75.000 zelf de verschuldigde inkomstenbelasting op het aangiftebiljet verhogen met 150 euro, en wel tot aan het bedrag van de totaal ontvangen kinderbijslag (en waar van toepassing de alleenstaande ouderkop).

Het slimme van dit systeem is dat de Belastingdienst en de ontvanger niet zelf een schatting hoeven te maken van het inkomen vóórdat een inkomensafhankelijke toeslag wordt uitbetaald. Iedereen krijgt in eerste instantie immers precies hetzelfde bedrag dat uitsluitend afhangt van het aantal kinderen en van de

mogelijke status als alleenstaande. Schattingen van het inkomen van te voren worden overbodig. Achteraf moeten sommigen met een hoog inkomen hun eigen aangifte voor de inkomstenbelasting verhogen.

Maximale kosten: 2 miljard euro

Als we daarmee kunnen leven, dan schat ik de totale kosten van het afschaffen van het kgb en vervanging door een veel hogere kinderbijslag op maximaal 2 miljard euro (0,2 procent van het bbp). Voordelen: veel simpeler, dus minder fraude en minder controleurs, en een eerste grote aanval op de idiote belastingdruk van miljoenen gezinnen.

We kunnen er direct op 1 januari 2025 mee beginnen, want we hebben de oude computers met die stomme 6,75 procent niet meer nodig. En de maximaal 2 miljard euro aan kosten smelten goeddeels weg als het makkelijker en aantrekkelijker wordt om meer uren te werken.

Eduard Bomhoff *is oud-hoogleraar economie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, Nyenrode en Monash University. In 2002 was hij vicepremier in het eerste kabinet-Balkenende.*

Het zijn de donateurs die ***Wynia's Week*** *mogelijk maken. Doet u al mee? Doneren kan op verschillende manieren. Kijk* ***HIER*** *. Hartelijk dank!*